

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 28. februārī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 20/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 74. panta trešās daļas 3. punktu un 136. panta pirmo un otro daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam, 92. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likuma 74. panta trešās daļas 3. punkts noteic, ka prasītājs ir tiesīgs rakstveidā grozīt prasības pamatu vai priekšmetu vai palielināt prasījumu apmēru, iekams nav uzsākta lietas izskatīšanas pēc būtības.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 136. panta pirmajai daļai atbildētājs ir tiesīgs līdz brīdim, kad lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta, pirmās instances tiesā celt pret prasītāju pretprasību. Savukārt saskaņā ar šā panta otro daļu pretprasību ceļ atbilstoši prasības celšanas vispārīgajiem noteikumiem.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normu satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā norādīto apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*). Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas

pamattiesību aizskārumš ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā, otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja ir atbildētāja civillietā, kur cita fiziskā persona cēlusi pret to prasību par kapitāldaļu pirkuma maksas un līgumsoda piedziņu. Savukārt Pieteikuma iesniedzēja ir cēlusi pretprasību pret šo personu par pirkuma maksas samazināšanu un pārmaksas piedziņu. Papildus jau celtajai pretprasībai tā minētajā civillietā ir iesniegusi pretprasības papildinājumus, vērsot pretprasību pret diviem jauniem lietas dalībniekiem. Tiesa atteicās pieņemt Pieteikuma iesniedzējas pretprasības papildinājumus un norādīja, ka tie neatbilst Civilprocesa likuma noteiktajiem pretprasības pieņemšanas priekšnoteikumiem, jo minētās divas personas nav lietas dalībnieki konkrētajā civillietā. Tiesa arī atzina, ka iesniegtie pretprasības papildinājumi ir uzskatāmi par jaunu prasību un Pieteikuma iesniedzējai ir tiesības celt tiesā atsevišķu prasību.

Civilprocesa likuma 74. panta trešās daļas 3. punkts regulē prasītāja tiesības rakstveidā grozīt prasības pamatu vai priekšmetu vai palielināt prasījumu apmēru, iekams nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības. Civilprocesa likuma 136. panta pirmā nosaka, ka atbildētājs ir tiesīgs līdz brīdim, kad lietas izskatīšana pēc būtības pabeigta, pirmās instances tiesā celt pret prasītāju pretprasību. Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 136. panta otro daļu pretprasību celt atbilstoši prasības celšanas vispārīgajiem noteikumiem.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības nepiekrīt tiesas secinājumam par to, ka pretprasības papildinājumi neatbilst Civilprocesa likumā noteiktajiem priekšnoteikumiem pretprasības pieņemšanai. Proti, tā par nepamatotu uzskata tiesas lēmumā ietverto norādi par to, ka Pieteikuma iesniedzēja savas aizskartās tiesības konkrētajā situācijā var aizstāvēt, nevis papildinot jau iesniegto pretprasību, bet gan ceļot atsevišķu prasību.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Civilprocesa likums piešķir personai tiesības savas aizskartās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses aizstāvēt

likumā paredzētajā kārtībā. Vienlaikus likums uzliek pienākumu ievērot tajā noteikto tiesību aizsardzības procesuālo kārtību. Tas apstāklis, ka tiesības ir aizsargājamas noteiktā procesuālajā kārtībā, liedz personai vērsties tiesā tādā veidā, kāds likumā nav paredzēts (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 9. punktu*).

Tādējādi apstāklis, ka Pieteikuma iesniedzēja nepiekrīt tiesas vērtējumam par to, kādu procesuālo kārtību konkrētajā situācijā tās aizskarto tiesību aizsardzībai nosaka Civilprocesa likums, nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā. Satversmes tiesa nav kompetenta pārvērtēt to, kā tiesa ir interpretējusi vai piemērojusi konkrētas Civilprocesa likuma normas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Līdz ar to arī prasījums izvērtēt Civilprocesa likuma 74. panta trešās daļas 3. punkta, 136. panta pirmās un otrās daļas satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 20/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede